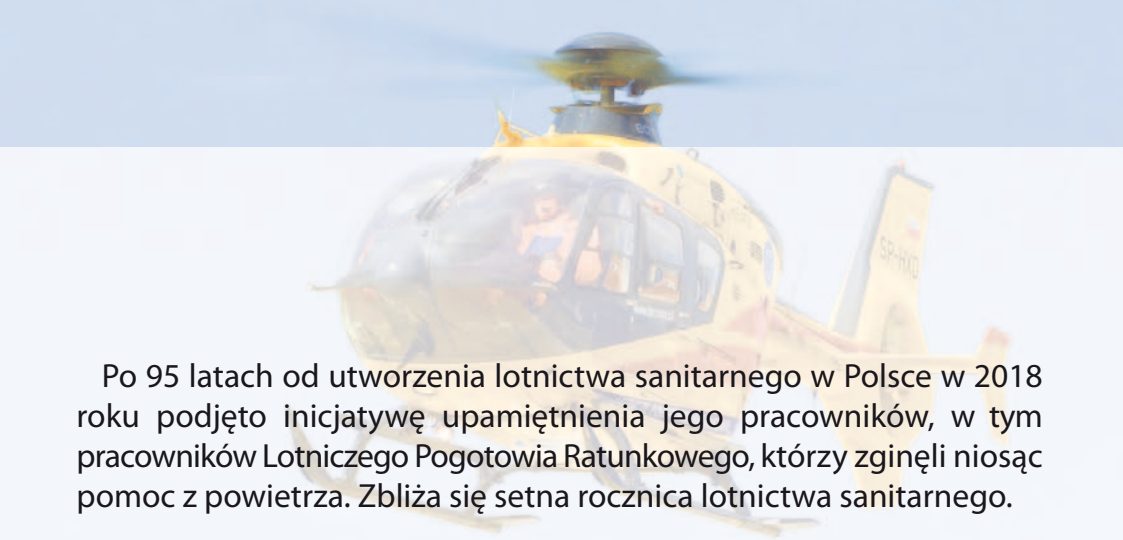

BUDOWA POMNIKA PAMIĘCI PRACOWNIKÓW LOTNICTWA SANITARNEGO I LOTNICZEGO POGOTOWIA RATUNKOWEGO

WESPRZYJ BUDOWĘ POMNIKA
KONTO NR 73 1020 1185 0000 4402 0354 8187

Po 95 latach od utworzenia lotnictwa sanitarnego w Polsce w 2018 roku podjęto inicjatywę upamiętnienia jego pracowników, w tym pracowników Lotniczego Pogotowia Ratunkowego, którzy zginęli niosąc pomoc z powietrza. Zbliża się setna rocznica lotnictwa sanitarnego.

W tym celu ukonstytuował się Społeczny Komitet Budowy Pomnika „**PAMIĘCI PRACOWNIKÓW LOTNICTWA SANITARNEGO I LOTNICZEGO POGOTOWIA RATUNKOWEGO**”.

Środki na budowę pomnika będą pochodzić z dobrowolnych składek społeczeństwa z całej Polski. Liczymy na wsparcie szerokiej rzeszy byłych i obecnych pracowników lotnictwa sanitarnego i Lotniczego Pogotowia Ratunkowego oraz sympatyków lotnictwa.

Upamiętnienie ludzi, którzy tworzyli i tworzą historię lotnictwa niosącego pomoc z powietrza, jest naszym patriotycznym obowiązkiem.

Zwracamy się z prośbą o wpłaty na konto
73 1020 1185 0000 4402 0354 8187

Społeczny Komitet Budowy Pomnika
Numer KRS 0001018899

Breguet XIV T bis

Hanriot H.28S

RWD-13S

ZARYS HISTORII POLSKIEGO LOTNICTWA SANITARNEGO

W 1924 roku generał doktor Felicjan Sławoj Składkowski, Szef Departamentu Sanitarnego Ministerstwa Spraw Wojskowych, powołał **Komitet Rozwoju Lotnictwa Sanitarnego w Polsce**, a następnie **Komitet Wykonawczy Polskiego Lotnictwa Sanitarnego**. Na jego czele stanął gen. Witold Horodyński. W tym samym czasie w Poznaniu **plk dr Pilecki** wraz z **dr. Jarocińskim** przystosowali do wykonywania misji medycznych samolot Albatros. Modyfikację wykonali mechanicy **3. Pułku Lotnictwa w Poznaniu w roku 1924**, przebudowując niemiecki, dwupłatowy samolot **Albatros C.X**, zabierający 2 pacjentów. W następnym roku pojawiły się samoloty francuskie:

- **Hanriot HD.14**, które - oprócz pilota - mieściły jednego chorego na noszach,
- były bombowce **Breguet XIV T bis**, zabierające już dwóch pacjentów.

Inż. Ryszard Bartel w 1926 r. zaprojektował wersję sanitarną licencyjnego samolotu **Hanriot H.28**, którą zbudowano w **Wielkopolskiej Wytwórni Samolotów „Samolot” w Poznaniu**. Wykorzystując samoloty **H.28S**, lotnictwo wojskowe zorganizowało sieć baz lotnictwa sanitarnego, znajdujących się w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Toruniu, Lidzie, Lwowie, Dęblinie, Bydgoszczy, Grudziądzu oraz w Pucku, a w planach również w Brześciu nad Bugiem oraz Wilnie.

Organizacja lotnictwa sanitarnego znajdowała się wówczas pod zarządem wojska i podlegała **gen. Felicjanowi Sławojowi Składkowskiemu**, który w roku 1927 ustalił zadania stawiane polskiemu lotnictwu sanitarnemu oraz wydał instrukcję precyzującą, kogo i w jakich sytuacjach można transportować przy użyciu samolotu.

Za sprawą polskich konstruktorów, również i w polskich zakładach lotniczych, powstawały nowe samoloty, które dorównywały, a czasem i przewyższały konstrukcje zagraniczne.

Najpierw w prywatnej firmie **„Plage i Łaskiewicz” w Lublinie**, na przełomie lat 1932/33, na bazie projektu **inż. Jerzego Rudlickiego** oraz z inspiracji **Polskiego Czerwonego Krzyża**, powstał **Lublin R XVI b**, który ostatecznie został wyprodukowany w liczbie 6 sztuk. Zabierał on na pokład dwóch pilotów, dwóch pacjentów oraz lekarza lub sanitariusza i miał zasięg aż 600 km.

W 1934 roku w warszawskich **Doświadczalnych Warsztatach Lotniczych na Okęciu**, na zamówienie **Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej**, zaprojektowano samolot **RWD-13**. Na przełomie lat 1936/37 **mgr inż. Bronisław Żurkowski** opracował jego wersję sanitarną (z dużymi drzwiami z prawej strony) oznaczając go **RWD-13S**. Koszty opracowania i budowy prototypu **RWD-13S** pokrył **Polski Czerwony Krzyż**.

W 1938 roku w **Luksemburgu** miał miejsce **Międzynarodowy Konkurs Samolotów Sanitarnych**. Polacy zaprezentowali trzy swoje konstrukcje. Były to: **Lublin R-XVI b**, **RWD-13S** oraz najnowszy **LWS-2**, który wówczas został uznany za zwycięzcę tych zawodów.

W roku 1955, decyzją ówczesnego Ministerstwa Zdrowia, **pil. Tadeusz Więckowski**, były żołnierz AK i uczestnik Powstania Warszawskiego, **rozpoczął organizację cywilnego lotnictwa sanitarnego**.

Lublin R-XVI b

CSS S-13

SM-1S

Jak-12 A

L-200 Morava

M-20 Mewa

Na terenie kraju powstało **15 Zespołów Lotnictwa Sanitarnego** oraz **Centralny Zespół Lotnictwa Sanitarnego w Warszawie**. Ww. zespoły wyposażono w produkowane w Polsce, dwupłatowe samoloty **CSS S-13**, zaprojektowane pod kierunkiem **mgr. inż. Tadeusza Sołtyka** i zbudowane w **Centralnym Studium Samolotów w Warszawie** na podstawie licencji radzieckiego samolotu Po-2, który przystosowano do przewozu jednego pacjenta na noszach oraz lekarza. Przeróbki zostały zlecone **Zakładom Sprzętu Lotnictwa Sportowego nr 3 w Poznaniu**. Powstało w ten sposób 38 samolotów sanitarnych, które były wykorzystywane do transportu chorych dopóły lat 60. Nieco później do transportu medycznego używane były m.in.:

- wyprodukowane przez **WSK Okęcie** samoloty **Jak-12** (na licencji radzieckiej) oraz ich polska wersja rozwojowa **PZL-101 Gawron**;
- samoloty czzechosłowackie: 1-silnikowe **Aero L-60 Brigadyr**, a także 2-silnikowe **Aero Ae-145**, **L-200 Morava** oraz **L-410 Turbolet**;
- wyprodukowane w **Mielcu**: samoloty **An-2** oraz **M-20 Mewa** (czyli polska wersja amerykańskich samolotów Piper Seneca).

Od lat 60. Zespoły Lotnictwa Sanitarnego zostały wyposażone w **śmigłowce - wszystkie rodem ze Świdnika**. Początkowo były to śmigłowce **SM-1S** (licencyjne, radzieckie Mi-1), a następnie ich powiększona, polska modyfikacja **SM-2**. **Od roku 1972** rozpoczęto eksploatację śmigłowców typu **Mi-2**, zaś w kolejnej dekadzie - dwóch egzemplarzy śmigłowca **PZL W-3 Sokół**. Ponadto w latach 2005-2009 korzystano z jednego egzemplarza śmigłowca **Agusta A109E Power**, który był konstrukcją włoską.

W roku 2000 utworzono **Lotnicze Pogotowie Ratunkowe** złożone z **12 baz** oraz z **Centrali w Warszawie**. Na terenie całego kraju utworzono Śmigłowcową Służbę Ratownictwa Medycznego (**HEMS - Helicopter Emergency Medical Service**).

Standardowy **zespół HEMS-u** składa się z 3 osób: pilota, lekarza oraz ratownika medycznego (lub pielęgniarka), który dodatkowo wspomaga pilota np. w nawigacji.

Obecnie eksploatowane przez LPR śmigłowce **Eurocopter EC135 P2+** wprowadzono do użytku **w latach 2009-2011**, a w roku 2015, dzięki środkom unijnym, udało się zakupić jeszcze cztery (nieco zmodyfikowane) śmigłowce, tym razem noszące już oznaczenie **Airbus Helicopters H135 P3**. Śmigłowce te stacjonują obecnie w **21 bazach stałych** oraz w jednej bazie sezonowej. Do transportu medycznego na większe odległości używane są również dwa samoloty **Learjet 75** oraz jeden **Piaggio P.180 Avanti II**, stacjonujące na warszawskim lotnisku im. F. Chopina.

Mi-2

Piaggio P.180

EC-135

Learjet 75